

FINESTRELLA

Teatre Català

Un periòdic barceloní publica una enquesta sol·licitant dels escriptors i dels actors, i fins d'aquells que s'interessin de temps per les coses relacionades amb les bambolines, llur pensament per tal de saber què opinen del present i del futur del teatre català. Fa poc, també, una altra veu, des de les planes d'un popular setmanari, amb un patetisme impressionant, profetitzava el pròxim traspass del nostre teatre.

Ens manca solvència d'ofici per a una rèplica, car procurem tothora controlar la nostra mesura de capacitat crítica, per tal com sentim un gran respecte per la dels altres. Però si que es negligem, no sabem perquè, un fet importantíssim en aquesta llarga història d'escatir el sentit vital o la manca de vida del teatre català. I és el fet curiós — ho remarcuem només com a curiositat — del crític de teatre que vol estrenar i no pot. I que quan estrena, és tan minúscula la commoció que no arriba, potser, al remoreig imperceptible d'un mosquit quan vola. I està clar: fracassat el crític teatral com a autor, ja no hi ha autors a Catalunya.

J. GIMENO-NAVARRO

viu una vida latent de magnífiques prometes.

La República del 14 d'abril, el Pacte de Sant Sebastià, la República Catalana, la Generalitat, l'Estatut, foren les fases d'un ressorgir nacional que culminà, políticament, amb la declaració històrica del 6 d'octubre.

El gest de Macià — el 14 d'abril — repercutí en el més pregon de la cons-

ciència peninsular. La veu de Catalunya ressonà poderosament en tot l'àmbit hispànic.

El gest de Companys, el 6 d'octubre, més tràgic, més angoixós, produí resonàncies encara més fondes.

El primer era una prometença de millor vida. El segon, era la demostració palesa que sense federació no hi havia possibilitat de convivència.

Des d'allavors, i passades les naturals reaccions biològiques instituïdes, la federació es presentà com la fórmula única i exclusiva de la unitat. La síntesi creadora d'un esplendorós renaixement.

En les cartes que adreçaren fa temps els representants gallecs i valencians al President de Catalunya, cartes nobles, plenes d'un gran sentit de responsabilitat, situaven Catalunya al bell mig del problema peninsular:

«Mentre no s'emmotllin àmpliament la política d'un sistema que prejutja secularment les vives i despertes nacionalitats ibèriques, no s'haurà retornat al nostre país la glòria de la seva autèntica tradició històrica» — deien Miranda i Castella.

I responia la veu greu del President de Catalunya:

«La federació donaria grans fruits perquè representa la idea nova, la realitat viva i flamant i el que està en front són els fantasmes creats per l'artifici i la ficció que arrosseguen una història tràgica de desventures».

Magnífic diàleg entre homes als quals animava i anima una noble posició i que porten — al seu darrer — la voluntat incoercible de les masses populars.

El 19 de juliol del 1936 per causa de la rebel·lió militar, s'obre un parèntesi en la marxa d'aquest procés de la federació ibèrica. El respecte a la llei fonamental de la República i lleis complementàries, que han d'ésser únic guió per al sosteniment de l'actual guerra per a la independència dels pobles ibèrics, fa que solament en l'ordre ideològic mantinguem la nostra posició defensora de la veritable llibertat de Catalunya.

GUERRA

El que jo he vist al front

Farà ja uns dies... incansablement i amb pas segur, com altres vegades, unes dones catalanes ens desplaçàvem cap a un dels diversos fronts per a portar l'escalf i l'entusiasme, el mateix que un xic d'esplai, d'una joventut incansable que actua contra un enemic comú.

Ens trobàvem cansades; feia tres nits que no havíem dormit i la nostra consistència física ens anunciava un final. Interiorment, però, ens sentíem satisfetes de la nostra obra. Finalment arribàvem on el nostre instint ens havia portat; ens trobàvem als mateixos paraps.

Si us haig de dir la impressió que fèrem al soldat anònim, potser em seria indescriptible referir com resultat d'un procés psicològic, les reaccions que continuament en el seu esperit es succeïen.

Emocionats, quasi espurnejant els ulls d'alegria, ens preguntaven continuament, després d'haver pogut aconseguir fer passar la primera impressió, preguntes que nosaltres decididament i gustoses contestàvem. Com que s'atancava ja l'hora del ranxo forem nosaltres, les qui vàrem voler servir-lo.

Jo interpellava els diversos soldats que a bé em venien; volia conèixer, per boca d'ells, el per què de la lluita; hauria estat lamentable que, després de dos anys de guerra,

el seu esperit hagués sofert una desviació.

— Per què lluitem?

— ... ?

— Doncs, mira: jo lluito per afiançar la meua llibertat. No puc sotmetre'm al domini de cap dictador. Lluito per un esdevinidor millor socialment i econòmic. Vull que els meus fills gaudeixin en el seu dia, d'allò que el seu pare va aconseguir amb el seu treball de forjador.

La seva resposta em féu somriure. Aquell soldat, aquell home que jo no coneixia, em feia veure la seva opinió i amb ella, la dels companys que l'envoltaven.

Li vaig restar agraïda.

Semblava que m'hagués tret un pes del damunt... i respirava; continuava amb els altres la «xerradeta» que havia iniciat amb aquell. Les seves respostes totes idèntiques, com jo pressentia, em feien feliç en aquelles nits estelades de juliol, quan de cara a l'enemic, copsant la natura amb tota la seva grandesa, veia, alhora, el drama dels pobles destruïts i dels que sotmesos al feix, ens miraven amb esperança i, amb veu fosca, clamaven un cant de rebel·lia contra l'enemic.

JACINTA JANE

Barcelona, 7-8-38.

La joventut i Catalunya

Per LLUM VALLS

La joventut, força motor de la vida dels pobles, a Catalunya ha de constituir-se en el més ferm puntal de la llibertat de la pàtria.

Generalment és reconeguda la condició altruista del jove, que sense consi-

derar els perjudicis — producte dels principis vells que el temps desvirtua — que lliguen la generació que decau, i que sense considerar el perill, avança disposada a vèncer tots els obstacles a costa dels més grans sacrificis.

La joventut coneix la seva potència, la seva força. Sap que la seva educació moral i física fan d'ell un ésser complet. Sap, alhora, que per la seva condició de jove emmagatzema energia i entusiasme — dos factors capitals en la realització de qualsevol empresa. — I, conscient de la seva força, havent mesurat fins on pot arribar la seva actuació i adonant-se que és capaç de lliurar-se a la tasca més difícil s'ha constituït en l'element director de la vida de la humanitat; s'ha ensenyorit en els llocs de responsabilitat disposada a donar a l'evolució del món una marxa accelerada. Els països més cults, més civilitzats, ho han reconegut així i han deixat que l'impuls juvení portés l'estat per les dreceres del millorament.

En resum, doncs, podem afirmar que en la joventut radica l'energia, la força, l'entusiasme i la cultura. Catalunya necessita aquests elements per al seu desenvolupament, per arribar a ésser allò

que desitja, i que tots tracten d'assolir mitjançant tots els sofriments.

Cal que la joventut posi a la disposició de la pàtria les seves condicions quan aquesta les necessita d'una manera tant apremiant.

Cal que refermant la seva personalitat pròpia, sigui la veritable forjadora de la nova Catalunya comprensiva, forta i culta que solament ell pot assolir per les condicions que posseeix.

Els mitjans necessaris que precisa per a realitzar la seva obra, són concrets: una actitud decidida que no doni lloc a malentesos ni subterfugis i que no sigui susceptible a cap claudicació i una tasca única i ben orientada que constitueixi la muralla que avanci continuament i que alhora sàpiga deturar tots els atacs.

Solament d'aquesta manera, podrà assolir-se l'ideal magnífic que fa bategar el cor de tots els catalans.

COMENTARIS

L'etern descontent

Un dels tipus que més es troba en la nostra reraguarda i, que si no és dels més perniciosos, no deixa de col·laborar conscientment o inconscient a la tasca dels que intenten, bé que inútilment, crebant o disminuir l'admirable esperit del poble antifeixista, és el que a tota hora es lamenta de la duració de la guerra. A vegades sense dir-ho expressament; altres amb insinuacions, deixa entreveure que un final, sigui el que sigui, és solament el que interessa. No ho diu, però deixa entendre amb les seves reticències que: «Si els que governen volguessin», donant a entendre amb la piadosa intenció que pot suposar-se, que si no ve la pau, és perquè no interessa als governants de la República.

El que cal remarcar, respecte al tipus que motiva aquest comentari, és que quasi sempre es tracta d'un ciutadà o ciutadana dels menys perjudicats per la commoció que estem vivint. Sovint es tracta d'un dels pocs beneficiats. Si el seu anterior negociet fou perjudicat inevitablement per les circumstàncies o per assaigs inoportuns, encara que ben intencionats, el seu esperit de «straperlista» ha trobat en la guerra altres fonts que li produeixen majors guanys, especulant sense consciència amb la tragèdia de tots. Si té un fill comprès en l'edat de les lleves mobilitzades, ha tingut la sort de què un «destino» li permet resti al seu costat, o tot més, incorporat a l'exèrcit per a la prestació de serveis auxiliars, no ha tingut que lamentar la pèrdua de cap ésser estimat, ni en el front ni a la reraguarda. El seu capital ha millorat; pot traslladar-se durant els mesos de calor a un poblet tranquil i rialler on sembla que la tragèdia no existeix, ni el dolor ni les angúnies que comporta. A la seva taula ni al seu rebost no hi falta menjar ni provisions, ja que l'home prou es vana de què amb diners, es pot trobar de tot.

Es tracta, tal vegada, d'un sentimental, d'un altruista a qui les penes i dolors d'altri afecten com a cosa pròpia? No ho ha demostrat mai; ell, en tot temps davant una necessitat per anguniosa que sigui o d'una desgràcia; sempre ha donat solament bons consells: aprofita l'ocasió; per a comparar les directrius dels altres amb les seves pròpies, sempre les millors, les més assenyades, però ajudar al desvalgut, a

l'amic que necessitava d'ell, això fóra contra els seus principis. Tot el més una petita almoïna i que faci com ell, que treballi!, encara que hagi treballat cent vegades més que ell, acompanyat sempre per la desgràcia, o que sigui un vell, un malalt sense condicions ni energies, una vídua o bé un orfe.

De què està queixós, doncs? Al principi de la sublevació militar, durant els primers mesos que la seguien, callava prudentment. Sí, no era dels més «exaltats», les circumstàncies li aconsellaven. A mida que el Govern amb l'ajuda del poble ha reestructurat els ressorts de l'Estat, i l'imperi de la llei garantitza als ciutadans, l'home es recupera, s'ha retrobat, ha tornat a ésser ell, ha endegat de nou els seus afers i la seva vida i ara que ja ha guanyat diners, ja en té prou de guerra i com per ell tots els règims són iguals, mentre li permetin donar-se bona vida; mentre pugui negociar i acréixer el seu capital pels mitjans que siguin, no li plau gens una República veritablement democràtica, de cara al poble, que segurament no s'adirà gaire amb els negocis bruts i sense escrúpols que són els que interessin al nostre home i a tots els de la seva cleda. A més, per a ell, allò de «orden, trabajo y familia», ja li va bé, mentre l'ordre no perjudiqui la seva llibertat d'acció, el treball no l'obligui massa i la família no li privi els seus esplais més o menys legítims.

Cal, doncs, que no es deixi dogmatitzar lliurement al descontent, a l'home aparentment inofensiu; cal que els veritables republicans, els homes i dones del poble, els que veritablement sofreixen i treballen, els que han perdut éssers volguts, que no poden atendre com desitjarien als fills, per l'escassetat que la guerra comporta, els qui malgrat haver estat perjudicats en llurs interessos, senten la Pàtria i la Llibertat, tots aquests que també i de tot cor volen i desitgen la pau com més aviat millor, però coneixen que una pau que fes estèrils els sacrificis fets i que no constituís una veritable pau fonamentada en el Dret i la Justícia, fóra un crim i una traïció, no deixin parlar lliurement al descontent, a l'home tènol, que el contradiguin i el desemmascarin; que aquesta classe d'éssers sàpiguen que se'ls coneix bé i que coneixin que no poden anar pel món amb els seus